โรคเรื้อน

พรรณแข มไหสวริยะ พ.บ.*

ผู้ป่วยรายที่ 1

ผู้ป่วยชาย อายุ 28 ปี มาพบแพทย์ด้วยเรื่องมีผื่นแดงที่หน้า (ดังรูป) โตช้าๆ เป็นมาประมาณ 8 เดือน ไม่มีอาการเจ็บหรือคัน ผู้ป่วยเคยไปพบแพทย์และได้รับการวินิจฉัยว่าผิวหนังอักเสบ ได้ยามาทาอยู่ 2 สัปดาห์ อาการไม่ทุเลา ผู้ป่วยจึงหยุดทา แล้วไปซื้อยาฆ่าเชื้อราทากลาก เกลื้อน มาทาต่ออีก 2 สัปดาห์ อาการคงเดิม แต่เนื่องจากไม่มีอาการที่รบกวนผู้ป่วย จึงปล่อยไว้ไม่ได้รักษาอีก

คำถามต่อไปนี้มีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ท่านจะทำการตรวจเพิ่มเติมอย่างไรเพื่อช่วยในการวินิจฉัย
   A. Sensory test
   B. KOH preparation
   C. Skin biopsy
   D. Diascopy test
   E. Tuberculin skin test

2. เมื่อตรวจพบว่าบริเวณผื่นมีความสามารถในการรับความรู้สึกลดลงทั้ง light touch, pinprick และ temperature แล้ว ท่านจะทำการตรวจขั้นตอนต่อไปอย่างไร
   A. ตรวจหาผื่นที่ตำแหน่งอื่นของร่างกาย
   B. Skin biopsy
   C. ตรวจการทำงานของกล้ามเนื้อที่ควบคุม facial expression
   D. คลำ ulnar nerve ทั้ง 2 ข้าง
   E. Lepromin skin test

3. เมื่อไม่พบรอยโรคที่บริเวณอื่นของร่างกายอีก ท่านจะทำการตรวจในขั้นตอนต่อไปอย่างไร
   A. Lepromin skin test
   B. Skin biopsy
   C. Slit skin smear
   D. Nasal smear for AFB
   E. Chest x-ray

4. เมื่อทำการตรวจแล้วไม่พบเชื้อโรคบริเวณรอยโรค จงให้การวินิจฉัย
   A. วัณโรคผิวหนังชนิด lupus vulgaris
   B. Tuberculoid leprosy (paucibacillary)
   C. Lepromatous leprosy (multibacillary leprosy)
   D. Tinea incognito
   E. Pseudolymphoma

ภาควิชาตจวิทยา, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร 10700.

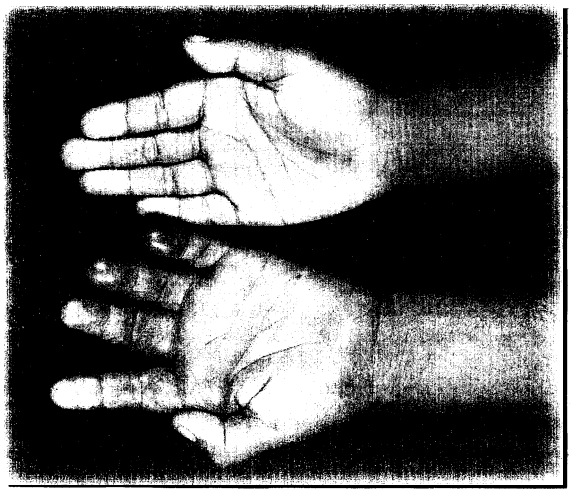
5. ผู้ป่วยควรจะได้รับการรักษาอย่างไร
   A. Dapsone และ Rifampicin นาน 6 เดือน
   B. Dapsone, Clofazimine และ Rifampicin นาน 2 ปี
   C. Antituberculous drug
   D. Intralesional steroid
   E. Griseofulvin นาน 1 เดือน

6. หากผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับยา dapsone ท่านควรทำสิ่งต่อไปนี้ ยกเว้น
   A. ตรวจ complete blood count
   B. ถามประวัติการแพ้ยาซัลฟา
   C. ตรวจระดับ G-6-PD ในเลือด
   D. แนะนำผู้ป่วยว่าหากมีปัสสาวะสีน้ำปลาให้รีบมาพบแพทย์
   E. Liver function test

7. ผู้ป่วยได้กินยา Dapsone ไปประมาณ 3 สัปดาห์ก็มีผื่นขึ้นทั่วตัวเป็นผื่นแดงขนาดเล็กและคันมาก (mobiliform eruption) มีไข้ขึ้นและตาเหลือง (jaundice) จงให้การวินิจฉัย
   A. Viral exanthem
   B. Erythema multiforme
   C. Steven-Johnson syndrome
   D. Dapsone syndrome
   E. Infectious mononucleosis

8. ท่านจะให้การรักษาผู้ป่วยต่อไปอย่างไร
   A. Prednisolone 45 มก./วัน
   B. ทาผื่นด้วย calamine lotion
   C. Chlorpheniramine (1 tab tid, pc)
   D. ทาผื่นด้วย betamethasone cream
   E. Paracetamol (1 tab q 6 hrs)

9. หากผู้ป่วยจำเป็นต้องรักษาต่อเนื่อง ท่านจะใช้ยาใดแทน dapsone
   A. Ethambutol
   B. Clofazimine
   C. Erythomycin
   D. Ofloxacin
   E. Minocycline

ผู้ป่วยรายที่ 2

ผู้ป่วยเด็กชาย อายุ 10 ปี บิดามารดาพามาพบแพทย์ด้วยเรื่องนิ้วนางและนิ้วก้อยมือซ้ายงอ เหยียดไม่ออก เพิ่งสังเกตเห็นเมื่อถอดผ้าคล้องแขนที่ใส่ไว้ เนื่องจากผู้ป่วยหกล้ม แขนกระแทกราวบันได แล้วมีอาการปวดแขนเมื่อ 2 สัปดาห์ก่อน บิดามารดาไม่เคยสังเกตว่าบุตรชายมีผื่นที่บริเวณแขนข้างนี้มาก่อนและมีความกังวลว่าอาการทั้งหมดจะเกิดจากอุบัติเหตุที่ผู้ป่วยหกล้ม แต่ก็ได้ไปตรวจและ x-ray กระดูกแล้วแพทย์บอกว่ากระดูกไม่หัก

ตรวจร่างกายพบ claw hand deformity ของมือซ้าย บริเวณแขนข้างซ้ายมีผื่นนูนแดงผิวเป็นมันเล็กน้อยขนาดใหญ่ตั้งแต่บริเวณมือและต้นแขน บริเวณหลังมีผื่นลักษณะคล้ายกันอีก 2 แห่ง ซึ่งผู้ป่วยไม่แน่ใจว่ามีผื่นตั้งแต่เมื่อใด เนื่องจากไม่มีอาการเจ็บหรือคันที่บริเวณผื่นมาก่อน คลำ ulnar nerve ข้างซ้ายโตขึ้นกว่าด้านตรงข้าม กดเจ็บเล็กน้อย และผู้ป่วยบอกว่าบางครั้งมีอาการปวดบริเวณแขนข้างนี้ขึ้นมาโดยไม่ได้ถูกกระทบกระแทก ตรวจความสามารถในการรับความรู้สึกพบว่ามี hyper-esthesia บริเวณผื่น

1. ท่านจะทำการตรวจเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการวินิจฉัยอย่างไร
   A. Skin biopsy
   B. Slit skin smear
   C. Electromyography
   D. ตรวจ muscle power
   E. ตรวจ deep tendon reflex

2. เมื่อทำ slit skin smear แล้วพบเชื้อ acid fast bacilli ที่บริเวณรอยโรค 3^{+} จงให้การวินิจฉัย
   A. Paucibacillary leprosy
   B. Multibacillary leprosy
   C. Multibacillary leprosy with type I leprosy reaction
   D. Multibacillary leprosy with type II leprosy reaction
   E. Paucibacillary leprosy with type I leprosy reaction

3. ท่านคิดว่า claw hand ในผู้ป่วยรายนี้เกิดจากเหตุใด
   A. Compartmental syndrome
   B. Neglected supracondylar fracture
   C. Neuritis from type I leprosy reaction
   D. Volkman ischemic contracture
   E. Sequele of lepromatous leprosy

ผู้ป่วยได้รับการรักษาด้วย prednisolone 20 mg/d, ให้ sling แขนไว้และให้ dapsone 1 mg/kg/d, rifampicin 10 mg/kg/once per month, clofazimine 150 mg/once per month และ 50 mg สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ผู้ป่วยกินยาได้ 3 วัน มีปัสสาวะสีเข้มขึ้นเหมือนน้ำปลาและซีดลงอย่างมาก ร่วมกับมีอาการหอบเหนื่อย นอนราบไม่ได้ จึงต้องรับเข้าไว้ใน รพ. ตรวจร่างกายพบว่าผู้ป่วยซีดมาก เหลืองเล็กน้อย มีอาการของ congestive heart failure hematocrit 16% (เจาะก่อนให้ยาพบว่า Hct 38%) และมี G6PD deficiency ตรวจปัสสาวะพบ hemoglobinuria แพทย์ได้ให้การวินิจฉัยว่ามี severe hemolysis จาก dapsone ได้ให้การรักษาด้วยการให้ยาขับปัสสาวะ และให้ pack red cell 1 unit ร่วมกับการรักษาแบบประคับประคองอื่นๆ จนผู้ป่วยอาการดีขึ้นมาก

4. ท่านจะให้การรักษาผู้ป่วยต่อไปอย่างไร
   A. งดให้ prednisolone
   B. งดให้ rifampicin
   C. หยุดยาทั้งหมดเปลี่ยนเป็น ofloxacin และ minocycline
   D. ให้ยาเดิมต่อยกเว้น dapsone
   E. ให้ ofloxacin แทน dapsone ร่วมกับ rifampicin และ clofazimine

ดูคำตอบและคำเฉลยได้ที่หน้า 690-694